

متن پیاده سازی شده جلسه بیستم سال سوم درس خارج اصول مباحث قطع و ظن - 19 آبان 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

مستحضرید که گزارش صاحب کفایه را در مورد خبر واحد ارائه کردیم و عرض شد که ایشان حجیت خبر واحد را پذیرفتند. چیزی که در کفایه رها است و مرحوم آخوند به آن نمی پردازد حد خبر واحد است؛ آیا مطلق خبر مراد است یا خبر ثقه؟ ما در این مرحله به کلمات بزرگان دیگر می پردازیم و این مرحله را به تتبع اختصاص می دهیم. چون مساله قدیمی است باید برگردیم به جایی که یک اثر مکتوبی وجود داشته باشد. قبل از تتبع، شایسته است دوستان با محورهای محل گفتگو آشنا شوند. ما تقریباً به 11 یا 12 محور اشاره خواهیم کرد؛ البته به حسب فکر خود این محورها به دست آمده است و ممکن است بیش از این ها وجود داشته باشد.

1: یکی از محورهای که جداً قابل گفتگو است این است که منظور از خبر واحد چیست؟ آنچه مسلم است این است که خبر متواتر محل بحث نیست (خبر متواتر را علم منطوق بحث می کند) خبر واحد محفوف به قرینه قطعی هم محل بحث نیست چرا که ما بحث از قطع نمی کنیم و بحث قطع را قبلاً کرده ایم. فقط خبر غیر متواتر و غیر محفوف بالقرائن القطعیه می ماند و ما فقط از این بحث می کنیم.

نکته: اگر خبر واحد اطمینان بیاورد یعنی علم عرفی بیاورد آیا این محل بحث است یا نه؟ ما باید ببینیم مخالفین حجیت خبر واحد مانند ابن ادریس و... آیا مخالف خبر اطمینانی هم بوده اند یا نه؟ این یکی از محورهای جدی بحث خبر واحد است.

2: آیا همه اخبار آحاد محل بحث است یا اخبار آحاد غیر کتب اربعه محل بحث است؟ ببینید برخی از علما معتقدند که اخبار کتب اربعه شیعه که از محمدون ثلاث است اخبارشان قطعی است و از محل بحث خارج است و محل بحث، غیر از این روایات است.

نکته: البته برخی معتقدند که فقط الکافی محل بحث نیست و سایر کتب اربعه محل بحث است. مرحوم شیخ حر عاملی در فایده هشتم، پایان وسایل الشیعه می فرماید من نسبت به تمام روایات کتب اربعه شهادت می دهم که قرینه قطعی بر صحت شان است. فقط لایه لای و سائل الشیعه نسبت به روایت و اما من کان من الفقها صائناً لنفسه... اشکال می کند و نمی پذیرد.

استاد علیدوست: برخی معتقد هستند محمدون ثلاث علی الخصوص مرحوم کلینی به اصول 400 گانه اصحاب ائمه علیهم السلام دسترسی داشته است و اگر در کافی سندی ذکر می کند صرف تشریفات است و خود ایشان به کلمات ائمه علیهم السلام دسترسی داشته است.

به عبارت دیگر مرحوم کلینی می توانسته مستقیم از خود اصل نقل بکند اما می خواسته بگوید که کتاب از چه طریقی به دستشان رسیده است؛ در زمان های قدیم صنعت چاپ نبوده است و اشخاص از روی نسخه ها می نوشتند و تکثیر می شد و بزرگان دنبال این بوده اند که این کتاب ها از چه طریقی به دستشان رسیده است.

البته اصول 400 گانه دست علما بوده است اما می خواستند بگویند این اصول را باد نیاورده است بلکه از طریق فلان شخص به دست کلینی رسیده است و لذا بررسی سندی کافی لازم نیست.

3: اخبار آحاد منحصر به اخبار مبین شریعت نیست و برخی از این اخبار مربوط به معارف و اعتقادات است مثلاً برخی از

اخبار، خبر از رجعت ، حساب و کتاب ، قیامت ، معاد و برزخ و... می دهد برخی از اخبار مبین اخلاق و تاریخ و است. سوال این است که آیا بحث خبر واحد فقط در مورد اخبار مبین احکام است یا نه شامل غیر احکام هم می شود ؟ آیا بحث حجیت را می شود در خبرهای مبین معارف یا اخلاق و... تصور کرد ؟

4: آیا نزاع در حجیت خبر واحد یک نزاع کبروی است یا نزاع صغروی است؟ ببینید یک بار ما می گوئیم نزاع کبروی است یعنی یک عده گفته اند خبر واحد از هر که باشد همین که محفوف به قرینه بود حجت نیست و برخی می گویند همین مورد حجت است. اما اگر آنهایی که گفته اند خبر واحد حجت است مقصودشان این باشد که اطمینان حجت است و خبر واحد هم به خاطر اینکه مصداق اطمینان است حجت است و برخی دیگر خبر واحد را مصداق اطمینان ندانند اما خود اطمینان را حجت بدانند و لذا حکم به عدم حجیت خبر واحد کنند در این صورت نزاع صغروی است.

و الحمد لله رب العالمین